

Αρχική σελίδα>Δικαστικές διαδικασίες>Αστικές υποθέσεις>Διεξαγωγή αποδείξεων Διεξαγωγή αποδείξεων

Κύπρος

1 Βάρος της απόδειξης

1.1 Ποιοι είναι οι κανόνες που διέπουν το βάρος της απόδειξης;

Ως γενικός κανόνας, το μέρος που φέρει το βάρος της απόδειξης σε πολιτική διαδικασία είναι το μέρος που ζητεί θεραπεία, δηλαδή, ο ενάγοντας ή ο αιτητής, ανάλογα με την περίπτωση.

Σε κάποιες εξαιρετικές περιπτώσεις, το βάρος μπορεί να μεταφερθεί στον εναγόμενο ή στον καθ' ου η αίτηση. Ένα κλασσικό παράδειγμα είναι σε περίπτωση αγωγής που εγείρεται για αμέλεια, όταν αποδειχθεί ότι ο ενάγων δεν γνωρίζει ούτε έχει μέσα για να γνωρίζει πως συνέβηκε ένα ατύχημα, η ζημιά προκλήθηκε από ένα αντικείμενο που βρισκόταν κάτω από τον αποκλειστικό έλεγχο του εναγομένου και η ζημιά συνδέεται περισσότερο με το γεγονός ότι ο εναγόμενος παρέλειψε να καταβάλει εύλογη επιμέλεια παρά προς την καταβολή τέτοιας επιμέλειας, τότε εφαρμόζεται η αρχή του *res ipsa loquitur* (το πράγμα μιλά από μόνο του) και το βάρος απόδειξης μετατοπίζεται στους ώμους του εναγομένου.

Γενικά, ο ενάγοντας ή ο αιτητής πρέπει να αποδείξει μέσω της προσαγωγής της σχετικής μαρτυρίας όλα τα γεγονότα που είναι απαραίτητα για να στηρίξουν /θεμελιώσουν την απαίτησή του.

Το Δικαστήριο αναμένεται να αξιολογήσει τη μαρτυρία και να προχωρήσει να αποφανθεί με ευρήματα επί των γεγονότων. Αν, υπό τις συνθήκες, το Δικαστήριο αδυνατεί να καταλήξει σε ευρήματα σε σχέση με κάποιο γεγονός που είναι ουσιαστικό για τον καθορισμό της απαίτησης, τότε η απαίτηση του μέρους που βασίζεται στο γεγονός αυτό, απορρίπτεται.

1.2 Υπάρχουν κανόνες που εξαιρούν ορισμένα πραγματικά περιστατικά από το βάρος της απόδειξης; Σε ποιες περιπτώσεις; Είναι δυνατό στις περιπτώσεις αυτές να προσκομισθούν αποδείξεις περί της μη ισχύος συγκεκριμένου νόμιμου τεκμηρίου;

Υπάρχουν ορισμένα γεγονότα που δεν χρειάζεται να αποδειχθούν με μαρτυρία. Αυτά είναι κάποια αναμφισβήτητα και πασιδηλα γεγονότα για τα οποία θεωρείται ότι το Δικαστήριο έχει δικαστική γνώση. Παραδείγματα είναι τα γεγονότα που σχετίζονται με μονάδες μετρήσεις, χρηματικά θέματα, το ετήσιο ημερολόγιο και η διαφορά ώρας μεταξύ των διαφόρων χωρών. Άλλα παραδείγματα είναι γεγονότα που αποτελούν κοινή γνώση και απορρέουν από την ανθρωπινή εμπειρία, όπως η αύξηση των θανατηφόρων τροχαίων ατυχημάτων, τα προβλήματα που αντιμετωπίζει μία χήρα με ανήλικα παιδιά κ.λ.π. Κατά τον ίδιο τρόπο τα ιστορικά, επιστημονικά και γεωγραφικά γεγονότα που είναι ευρέως γνωστά δεν χρειάζονται να αποδειχθούν με την προσαγωγή μαρτυρίας. Περαιτέρω, σε ορισμένες περιπτώσεις υπάρχουν τεκμήρια. Ως τεκμήριο μπορεί να χαρακτηριστεί ένα συμπέρασμα που μπορεί ή πρέπει να εξαχθεί νοουμένου ότι ορισμένα γεγονότα έχουν αποδειχθεί. Τα τεκμήρια αυτά μπορεί να είναι μαχητά ή αμάχητα.

Τα αμάχητα τεκμήρια είναι τα τεκμήρια που καθορίζονται από το νόμο και δεν επιδέχονται προσαγωγή μαρτυρίας για την ανατροπή τους. Τα αμάχητα τεκμήρια είναι σπάνια. Ένα παράδειγμα προβλέπεται στο Άρθρο 14 του Ποινικού Κώδικα, σύμφωνα με το οποίο, παιδί κάτω των 14 ετών τεκμαίρεται ότι δεν έχει ποινική ευθύνη για οποιαδήποτε πράξη ή παράλειψη του. Τα μαχητά τεκμήρια είναι πολύ περισσότερα. Αυτά δύναται να αντικρουστούν με την προσαγωγή αντίθετης μαρτυρίας. Για παράδειγμα, τέκνο που γεννήθηκε από νόμιμο γάμο τεκμαίρεται ότι είναι παιδί του συζύγου, εκτός αν αποδειχθεί το αντίθετο.

1.3 Σε ποιο βαθμό πρέπει το δικαστήριο να πεισθεί για ένα πραγματικό περιστατικό ώστε να βασίσει την απόφασή του στην ύπαρξη αυτού του πραγματικού περιστατικού;

Ο βαθμός απόδειξης σε αστικές υποθέσεις είναι αυτός του ισοζυγίου των πιθανοτήτων (*balance of probabilities*). Με άλλα λόγια το Δικαστήριο θεωρεί ότι ένα γεγονός έχει αποδειχθεί όταν έχει ικανοποιηθεί με μαρτυρία ότι υπάρχουν πιο πολλές πιθανότητες το γεγονός αυτό να έχει συμβεί από ότι το αντίθετο.

2 Διεξαγωγή αποδείξεων

2.1 Απαιτείται πάντοτε αίτηση διαδίκου για τη διεξαγωγή των αποδείξεων ή μπορεί ο δικαστής σε ορισμένες περιπτώσεις να πραγματοποιήσει τη διεξαγωγή των αποδείξεων αυτεπαγγέλτως;

Σε πολιτική διαδικασία, είναι τα διάδικα μέρη που επιλέγουν ποια μαρτυρία θα προσαχθεί στο Δικαστήριο. Κάθε πλευρά καλεί τους μάρτυρες τους οποίους θεωρεί χρήσιμους για την υπόθεση της. Το Δικαστήριο δεν έχει εξουσία να καλέσει μάρτυρες με δική του πρωτοβουλία χωρίς τη συγκατάθεση των μερών.

2.2 Ποιες είναι οι ενέργειες μετά την έγκριση της αίτησης διαδίκου σχετικά με τη διεξαγωγή αποδείξεων;

Η διαδικασία είναι απλή. Η πλευρά που επιθυμεί να καλέσει κάποιο μάρτυρα απευθύνεται στο Δικαστήριο για άδεια να εκδώσει μαρτυρική κλήση. Ακολούθως, το Δικαστήριο εκδίδει τη μαρτυρική κλήση η οποία επιδίδεται στον μάρτυρα. Οποιοδήποτε πρόσωπο στο οποίο έχει επιδοθεί τέτοια μαρτυρική κλήση, είναι νομικά υποχρεωμένο να εμφανισθεί ενώπιον του Δικαστηρίου κατά τη συγκεκριμένη ημερομηνία και ώρα που αναφέρεται στην κλήση.

2.3 Σε ποιες περιπτώσεις μπορεί το δικαστήριο να απορρίψει αίτηση διαδίκου για συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων;

Μετά από την αίτηση ενός διαδίκου, η μαρτυρική κλήση εκδίδεται κατά κανόνα ως ζήτημα ρουτίνας. Είναι δυνατόν να υπάρξει άρνηση στο αίτημα διαδίκου για έκδοση μαρτυρικής κλήσης σε σπάνιες και εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν ένα τέτοιο αίτημα είναι αποδεδειγμένα επιπόλαιο και συνιστά κατάχρηση της δικαστικής διαδικασίας.

2.4 Ποια είναι τα διάφορα αποδεικτικά μέσα;

Η μαρτυρία μπορεί να είναι δύο διαφορετικών ειδών: προφορική μαρτυρία που παρουσιάζεται με την κατάθεση του μάρτυρα στο Δικαστήριο και γραπτή ή έγγραφη μαρτυρία που προσάγεται με την κατάθεση εγγράφων στο Δικαστήριο.

2.5 Ποιες είναι οι μέθοδοι συγκέντρωσης αποδεικτικών στοιχείων από την κατάθεση μαρτύρων και σε τι διαφέρουν από τη συγκέντρωση αποδείξεων που προέρχονται από πραγματογνώμονα; Ποιοι είναι οι κανόνες που διέπουν την υποβολή γραπτών αποδεικτικών στοιχείων και εκθέσεων/γνωμοδοτήσεων πραγματογνωμόνων;

Δεν υπάρχουν καθορισμένοι κανόνες που διέπουν την παροχή μαρτυρίας εμπειρογνώμονων ή ειδικών. Επαφίεται στο μέρος που προσάγει την μαρτυρία να αποφασίσει αν ο ειδικός θα κληθεί να μαρτυρήσει προσωπικά ή αν η μαρτυρία θα προσκομισθεί σε έγγραφη μορφή.

2.6 Υπάρχουν αποδεικτικά μέσα με μεγαλύτερη αποδεικτική αξία από τα άλλα;

Δεν υπάρχει γενικός κανόνας ότι κάποιο είδος μαρτυρίας είναι καλύτερο ή πιο αξιόπιστο ή πιο πειστικό από άλλα. Όλη η μαρτυρία που προσάγεται κατά τη διάρκεια της δίκης εκτιμάται από το Δικαστήριο υπό το φως των συγκεκριμένων περιστάσεων κάθε υπόθεσης ξεχωριστά.

2.7 Είναι υποχρεωτική η χρήση συγκεκριμένων αποδεικτικών μέσων για την απόδειξη ορισμένων πραγματικών περιστατικών;

Δεν υπάρχουν τέτοιοι κανόνες.

2.8 Οι μάρτυρες υποχρεούνται από το νόμο να καταθέσουν;

Όταν επιδοθεί σε κάποιον μαρτυρική κλήση να παρουσιαστεί ενώπιον του Δικαστηρίου ως μάρτυρας, αυτός είναι νομικά υποχρεωμένος να το πράξει. Παράλειψη ή άρνηση να το πράξει συνιστά περιφρόνηση του Δικαστηρίου και τιμωρείται ανάλογα.

2.9 Σε ποιες περιπτώσεις οι μάρτυρες μπορούν να αρνηθούν να καταθέσουν;

Οι μάρτυρες δεν μπορούν να αρνηθούν να δώσουν μαρτυρία. Παρόλα αυτά επιτρέπεται σε μάρτυρες κατ' εξαίρεση να αρνηθούν να απαντήσουν σε κάποιες ερωτήσεις ή να παρουσιάσουν κάποια έγγραφα βασιζόμενοι πάνω σε προνόμιο (privilege) όπως για παράδειγμα το προνόμιο του επαγγελματικού απορρήτου.

2.10 Μπορεί ένα πρόσωπο που αρνείται τη μαρτυρία να υποστεί κυρώσεις ή να εξαναγκασθεί να καταθέσει;

Δέστε απάντηση στην υπό-παράγραφο (α) πιο πάνω.

2.11 Υπάρχουν πρόσωπα τα οποία δεν επιτρέπεται να εξετάζονται ως μάρτυρες;

Κάθε πρόσωπο είναι ικανό να δώσει μαρτυρία σε οποιαδήποτε πολιτική διαδικασία εκτός αν το Δικαστήριο θεωρήσει ότι αυτό εμποδίζεται λόγω νεαρής ηλικίας, πνευματικής αναπηρίας ή άλλης αιτίας παρόμοιας φύσης, από του να γνωρίζει ότι οφείλει να λέγει την αλήθεια ή από του να αντιλαμβάνεται τις ερωτήσεις που υποβάλλονται σε αυτό ή από του να δίνει λογικές απαντήσεις στις ερωτήσεις αυτές (σύμφωνα με τις πρόνοιες του άρθρου 13 του Περὶ Αποδείξεως Νόμου).

2.12 Ποιος είναι ο ρόλος του δικαστή και των διαδικών κατά την εξέταση μάρτυρα; Υπό ποιους όρους μπορεί ένας μάρτυρας να εξεταστεί με τηλεδιάσκεψη ή άλλα τεχνικά μέσα;

Ο μάρτυρας εξετάζεται κατά την κύρια εξέταση από το μέρος που τον καλεί. Με την αποπεράτωση της κύριας εξέτασης, ο μάρτυρας αντεξετάζεται από τον αντίδικο και στο τέλος το Δικαστήριο μπορεί το ίδιο να θέσει ερωτήσεις σε θέματα που κάποια περαιτέρω διευκρίνιση θεωρείται αναγκαία.

Ο μάρτυρας εξετάζεται με τηλεδιάσκεψη ή με άλλα τεχνικά μέσα στις περιπτώσεις όπου η φυσική του παρουσία στο Δικαστήριο δεν είναι δυνατή, νοούμενου ότι το Δικαστήριο είναι σε θέση να παράσχει τέτοιες τεχνολογικές διευκολύνσεις. Οι όποιοι ειδικοί όροι που ίσως τεθούν, εξαρτώνται από τα δεδομένα της υπόθεσης.

3 Αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων

3.1 Στις περιπτώσεις που τα αποδεικτικά στοιχεία δεν έχουν συγκεντρωθεί με νόμιμο τρόπο από διάδικο, μπορεί να τα χρησιμοποιήσει το δικαστήριο για την έκδοση της απόφασής του;

Μαρτυρία που λήφθηκε παράνομα, σε παράβαση συνταγματικών δικαιωμάτων εξαιρείται από οποιεσδήποτε δικαστικές διαδικασίες και το Δικαστήριο δεν μπορεί να βασιστεί σε αυτή. Κλασσικό παράδειγμα είναι η παράνομη μαγνητοσκόπηση προσωπικής συνομιλίας.

3.2 Γίνονται δεκτές ως αποδεικτικά στοιχεία οι μαρτυρίες των διαδικών;

Η μαρτυρία που δίνεται από πρόσωπο που είναι μέρος της διαδικασίας μετρά ως μαρτυρία. Το γεγονός ότι η μαρτυρία απορρέει από πρόσωπο που έχει άμεσο ενδιαφέρον στην έκβαση της διαδικασίας είναι ένα μόνο από τα πολυάριθμα στοιχεία που θα λάβει το Δικαστήριο υπ' όψη στην εκτίμηση ή αξιολόγηση της συνολικότητας της μαρτυρίας.

Τελευταία επικαιροποίηση: 07/12/2023

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.